

Юлія Руденко,
викладач,
Сумський кооперативний технікум

НАСИЛЬСТВО У СІМ'Ї ЯК НАСЛІДОК ВИКРИВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті розглянуто вплив викривленої інформації із мережі Інтернет на агресивну поведінку молоді. Аналізуються методи маніпуляції психікою неповнолітніх та шляхи подолання цієї проблеми навчальними закладами та державою.

Iuliia Rudenko

DOMESTIC VIOLENCE AS A CONSEQUENCE OF INFORMATION DISTORTION IN THE INFORMATION SOCIETY

This article features the influence of distorted information from the Internet on aggressive behaviour of young people in the family. The methods of manipulation of mind and the national solutions to solve this problem in schools, colleges, and universities are underlined.

Насильство у сім'ї досліджується протягом останніх десятиріч соціологами, психологами, юристами, педагогами, філософами. Увага науковців з різних сфер свідчить про те, що проблема порушення поведінки є достатньо дифузійною, а її наслідки знаходять своє відображення у будь-якій сфері людських взаєностосунків. Сьогодні проблема насильства постала у центрі уваги науковців, що досліджують закономірності та розвиток інформаційного простору. Ними з'ясовано, що надмірний інформаційний потік, викривлення інформації може стати причиною психологічних порушень.

Метою статті є акцентування уваги на одній із причин насильства у сім'ї – спотворення інформації у глобальних мережах.

Умови інформаційного середовища, у яких перебуває суспільство, цілком аргументовано отримало назву «інформаційне суспільство». Однією з ознак епохи інформаційного суспільства є перенесення важелів з матеріальних потреб на інформаційні потреби. Інформація стала важливою категорією суспільного життя, потребою життя. Її вивчають, вимірюють, аналізують і використовують для досягнення необхідних цілей.

Такий підхід до інформації має як позитивні, так і негативні наслідки. Позитивні – характеризуються зростанням прагнення до самовдосконалення людей, можливістю оперативного обміну інформацією, розширенням комунікативних зв'язків. До негативних наслідків відносяться соціальне відчуження, Інтернет-залежність, невинуватна агресія, статева розбещеність та ін. Свідоме впровадження викривленої інформації у інформаційний простір також може стати причиною насильства як у суспільстві загалом, так і у сім'ї зокрема.

Тому насущною є потреба в аналізі причинно-наслідкового механізму взаємозв'язку: інформатизація – спотворення інформації – маніпуляція свідомістю – насильство у сім'ї – шляхи подолання.

Дослідження інформаційно-комп'ютерного середовища дозволяє стверджувати, що він успішно реалізує маніпулятивну функцію. Маніпуляція є видом психологічного впливу, майстерне використання якого призводить до прихованого збудження у реципієнта намірів, які не збігаються з його актуальними бажаннями [1]. Психологічний чинник маніпулятивної функції полягає у підтримці в особистості цікавості в процесі сприйняття фактів або знань за допомогою численних спроб заінтригувати користувача, дати імпульс, котрий спонукав би його прочитати все повідомлення. Цікавість або інтерес підтримується за рахунок різноманітності форми, змісту повідомлення, графічного забарвлення [4].

Масштабний та індивідуальний психологічний вплив через інформаційно-комунікаційні технології призвели до появи цілого теоретико-практичного напрямку нового типу – інформаційно-психологічного. Серйозне місце у цьому напрямку посідає маніпуляція засобами глобальної мережі Інтернет з її можливостями до перекручення, викривлення або спотворення інформації.

Сьогодні науковцями визначені і охарактеризовані способи викривлення інформації:

- дезінформація (вимисел, приховування, фальсифікація);
- псевдо інформація (перевищення або зменшення інформаційної норми);
- пара інформація (породження у користувача невірних логічних висновків та невірних асоціацій);
- метаінформація (заміна інформації її суб'єктивною оцінкою) [3].

Ними ж визначаються і передбачувані психологічні наслідки впливу викривлення інформації на психічний стан людини. Такими наслідками є прояв конфліктності, вербальна та фізична агресія, збудливість, неврівноваженість, тривожність, порушена емоційна саморегуляція.

Особливо до впливу спотворених інформаційних потоків схильні молодь та діти. У силу своїх вікових особливостей вони ще не мають соціального досвіду життя, відзначаються довірливістю до всього, що чують або читають, тому спотворена інформація може викликати невинуватну агресію, стати причиною девіантної

поведінки. Важливо зазначити, що реалії сьогодення зорієнтовані, здебільшого, на інформаційний спосіб життя. Для переважної більшості підлітків Інтернет, зокрема, соціальні мережі, комп'ютерні ігри, відеоматеріали є основним і, найчастіше, єдиним джерелом інформації.

Ми вважаємо, що явище хибної довіри до величезного потоку інформації можна пояснити властивістю психології людини порівнювати всю сприйняту нову інформацію зі звичною, зрозумілою, стереотипною, що знаходиться у свідомості. Засвоєний з дитинства стереотип довіри, «занурює» користувача Інтернету у знайомий світ з передбачуваними закономірностями. Цей світ сприймається автоматично, на підсвідомому рівні, і приймається на віру як єдино можливий і правдивий. Сукупність негативних умов, що склались у оточенні дитини – неуспішність, неефективність реалізованих їм способів соціальної взаємодії, психологічний дискомфорт призводить до копіювання поведінки, присвоєння мотивів, ціннісних установок та світогляду, чим доволі результативно можуть скористатись фахівці, на меті яких маніпуляція поведінкою молоді.

Особлива небезпека полягає у поєднанні внутрішніх та зовнішніх причин появи насильства. До зовнішніх, окрім окресленої причини, якою є вплив надмірних інформаційних потоків спотвореної інформації, відносяться: криза моральності та культури, поширення у суспільстві алкоголізму, наркоманії. До внутрішніх – матеріальні труднощі, неповноцінна сім'я, вітчим або мачуха у сім'ї, сімейні конфлікти, культ жорстокості.

Зменшити або усунути насильницьку агресію у сім'ї з боку підлітка, яка стала наслідком надмірного спотвореного інформаційного потоку, здатні навчальні заклади, де приділяється серйозна увага вихованню інформаційної культури молодого покоління та його уміння адекватно сприймати інформацію, сформований інформаційний світогляд і критичне інформаційне мислення. Їх формування повинно проводитись систематично, починаючи з раннього дитинства і впродовж навчання у технікумах, коледжах, університетах. Необхідне грамотне виховання молоді людини, яке враховує один з головних аспектів виховної діяльності – потреба перероджується в бездумну звичку, а звичка – у навичку. Тобто, потреба критично мислити і адекватно оцінювати інформацію, повинна переродитися у звичку, а, отже, і у навичку.

Проблема негативного впливу викривленої інформації засобами інформаційно-комунікаційних мереж із урахуванням вікових особливостей населення повинна вирішуватися і на державному рівні. Випадки маніпуляції свідомістю за допомогою спотвореної інформації потрібно відстежувати професійними органами і спеціальним технічним оснащенням. Необхідно розробити кодекс професійної етики журналістів з визначенням етичних норм журналістської діяльності. Свобода слова повинна поєднуватися із відповідальністю за нанесення шкоди людям, а, особливо, дітям.

Висновки. Інформаційно-комунікаційні технології спричиняють появу агресії, насильницьких дій у неповнолітніх, які відзначаються ще незрілою психікою, відсутністю життєвого досвіду, розмитим розумінням цінностей або їх відсутністю. Жертвами такої поведінки стає найближче оточення, зокрема, сім'я підлітка. Вирішити проблему здатні сумісні дії державного регулювання інформаційних потоків і виховна діяльність навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доценко Є. Психологія маніпуляції: Феномени, механізми і захист / Є. Доценко. – М., 2007. – 70 с.
2. Лисенко В. Чутки – активний засіб модифікації суспільної свідомості / В. Лисенко // Політичний менеджмент. – 2004. – № 6 (9). – С. 96 – 102.
3. Мазур М. Якісна теорія інформації / М. Мазур. – К. : Світ, 2004. – 127 с.
4. Потятиник Б. Медіа : ключі до розуміння. / Б. Потятиник. – Львів, 2004.
5. Почепцов Г. Информация и дезинформация / Г. Почепцов. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2001. – 256 с.